

Høringssvar fra Ligeværd

Vedrørende: Lovforslag om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben

Børnene og deres perspektiver skal være udgangspunktet

Når vi i Ligeværd taler med børn og unge med særlige behov, møder vi igen og igen fortællinger, der indeholder sætningen: *“De voksne forstod mig ikke....”*

Lovforslaget om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben berører en af skolens mest grundlæggende opgaver: at skabe tryghed og tillid mellem børn og voksne, mellem hjem og skole og mellem system og menneske. Vi anerkender den virkelighed, mange skoler og fagprofessionelle står i, hvor komplekse situationer og stigende mistrivsel udfordrer den daglige praksis.

Men vi ser også, at når magt bliver det sidste middel, skyldes det ofte, at alt det, der skulle komme før, relationen, nysgerrigheden og den tidlige indsats, ikke har fået tilstrækkelig faglig opmærksomhed.

Dette høringssvar tager udgangspunkt i de erfaringer og stemmer, der sjældent høres i høringer. De stemmer som vi i Ligeværd hører fra børnene selv og deres forældre. Deres fortællinger peger på en skolehverdag, der for mange er præget af støj, uforudsigelighed, høje krav og manglende forståelse for deres individuelle behov.

Rammer og ansvar kræver et solidt pædagogisk fundament

Det er afgørende, at skolen har klare retningslinjer for, hvordan der skal handles i situationer, hvor børn eller voksne er i fare. Det er lige så afgørende, at disse retningslinjer ikke står alene.

Hvis loven giver mulighed for fysisk indgriben, må det modsvares af lige så klare krav til forebyggelse, relationel praksis, dialog og systematisk børneinddragelse. Uden dette risikerer loven at adressere symptomerne frem for årsagerne.

Børn i mistrivsel reagerer ikke positivt på autoritet – de reagerer på relationer. De har brug for voksne, der har tid og kompetencer til at forstå deres perspektiv.

Uklarheder i lovforslaget kan underminere tillid og skabe uens praksis

Vi vil samtidig pege på en væsentlig risiko, som udspringer af de uklarheder, der fortsat findes i lovforslagets formuleringer – særligt i relation til, hvornår, i hvilke situationer og på hvilken måde fysisk guidning og indgriben må anvendes.

Hvis kriterierne ikke beskrives tydeligt og praksisnært, vil skolerne stå tilbage med for stort et fortolkningsrum. Det kan føre til uensartet praksis på tværs af landet og situationer, hvor lærere og pædagoger føler sig nødsaget til at handle uden klar faglig eller juridisk retning.

Sådanne situationer øger risikoen for uhensigtsmæssige indgreb og kan samtidig svække de tillidsfulde relationer, der er helt afgørende mellem elev, forældre og skole. For børn med særlige behov, som ofte er særligt sårbare over for misforståelser, ændrede signaler eller uforudsigelig praksis, kan uklarhed i reglerne få vidtrækkende konsekvenser for deres trivsel og oplevelse af tryghed.

Det er derfor væsentligt, at lovgivningen ledsages af klare definitioner, tydelige faglige kriterier og praksisnære retningslinjer, som kan omsættes til konsekvent og forudsigelig praksis. Kun sådan kan loven styrke, og ikke kompromitere, mulighederne for at opbygge og bevare tillid.

Forældrene som en central kilde til tidlig indsats

Skolens omsorgsansvar bæres i praksis i et tæt samspil mellem skole og hjem. I Ligeværd møder vi mange forældre, der, ofte længe før en konflikt udvikler sig, ser tegn på, at deres barn er overbelastet, misforstået eller på vej ind i mistrivsel. Disse erfaringer og bekymringer bør ikke ses og behandles som kritik, men som en værdifuld kilde til tidlig indsats.

Forældrenes viden om deres barns behov kan være afgørende for at forebygge misforståelser og undgå de situationer, hvor børn reagerer så kraftigt, at fysisk indgriben kommer i spil. Når skolen lytter aktivt til forældrenes perspektiver og integrerer deres viden i den pædagogiske praksis, styrker det både forståelsen, relationen og mulighederne for rettidig handling.

Det er derfor væsentligt, at lovgivningen understøtter et reelt og forpligtende samarbejde mellem skole og forældre som en del af den forebyggende indsats.

Børnenes erfaringer viser et tydeligt mønster

På baggrund af hundredvis af samtaler med børn og unge og deres forældre tegner der sig et gentaget oplevet mønster:

- **Der er for få voksne.** Mange børn oplever, at ingen opdager deres signaler i tide. Især de stille børn overses.
- **Der mangler tryghed og forudsigelighed.** Skiftende voksne, store klasser, ustrukturerede klasserum og højt støjniveau skaber utryghed og forstærker mistrivsel.
- **Forskellighed har for lidt plads.** Børn med autisme, angst eller opmærksomhedsudfordringer mødes ofte med krav før støtte.
- **Trivsel ses stadig som noget sekundært.** For mange børn er trivsel ikke integreret som en forudsætning for læring – men som noget, der først kommer efter.
- **Social læring på skoleskemaet.** Der er brug for et større fokus på at træne fællesskaber og sociale kompetencer hos børnene.
- **Der spørges for sjældent ind til børnenes egne oplevelser.** Når konflikter opstår, efterspørges barnets perspektiv alt for sjældent.

Lovgivningen må tage udgangspunkt i at børns adfærd har altid en årsag. Det er de voksnes ansvar at forstå den.

Ligeværds anbefalinger

1. Gør børns perspektiver til en integreret del af skolens omsorgsansvar

Loven bør indeholde en tydelig forpligtelse til, at elever høres og inddrages efter enhver form for fysisk indgriben.

Dette skal være en del af skolens pædagogiske praksis – ikke blot en administrativ øvelse.

Inddragelsen bør ske roligt, respektfuldt og i samarbejde med en voksen, barnet har tillid til.

2. Sæt forebyggelse og relationel praksis i centrum

Hjemmel til fysisk indgriben kan aldrig stå alene.

Der må stilles krav til, at skoler arbejder systematisk med forebyggelse, supervision, tværfagligt samarbejde og inkluderende læringsmiljøer.

3. Etabler en evalueringskultur, der bygger på børnenes erfaringer

En national opfølgning på magtanvendelser bør ikke alene måle hyppighed, men også omstændighederne før og effekten efter.

Her bør elevernes egne oplevelser være en afgørende del af evalueringen.

4. Giv skolerne de nødvendige forudsætninger for at lykkes

Ingen lov kan fungere efter hensigten uden de nødvendige ressourcer.

Der må investeres i flere veluddannede voksne, mindre klasser og specialiseret viden, der kan støtte samarbejdet med konkrete og praksisnære anvisninger på, hvordan der skal handles i både forebyggende og akutte situationer.

Uden dette risikerer loven at pålægge skolerne et ansvar, som de reelt ikke kan løfte.

5. Gør tidlig og løbende forældreinddragelse til almindelig praksis

Forældre bør inddrages tidligt og systematisk som en central del af skolens omsorgs- og forebyggelsesarbejde.

Deres viden om barnets behov kan forebygge konflikter og mindske risikoen for, at fysisk indgriben bliver nødvendig, og et tæt samarbejde styrker både tryghed og rettidig indsats.

Et menneskesyn i praksis

Vi anerkender behovet for tydelige rammer og beskyttelse af både børn og medarbejdere.

Men skolen skal være et sted, hvor børn trygt kan lære, udvikle sig og begå fejl.

I Ligeværd arbejder vi for en skole, hvor børn mødes med forståelse frem for sanktioner, og hvor magtanvendelser forebygges gennem tillid, struktur og samarbejde.

Lovgivningen bør bygge på et centralt princip:

Barnets stemme skal ikke først høres, når konflikten opstår – men gennem hele forløbet op til.

Fra lovtekst til børneliv

Lovforslaget rummer mange problematiske elementer. Et meget stærkere fokus på inddragelse af børns stemmer, samarbejde med forældre og tidlige indsatser båret af forståelse og relationer vil kunne give forslaget potentiale til at styrke tilliden mellem børn og voksne i skolen.

Det kræver dog, at loven understøtter de rammer, der skaber trivsel – ikke kun regulerer den adfærd, der opstår, når trivsel mangler.

Vi opfordrer derfor ministeriet til at lade både børnenes og forældrenes erfaringer være ledende for lovens udmøntning.

Lad os skabe en skole, hvor forståelsen kommer først.

Med venlig hilsen

Ligeværd

Esben Kullberg, direktør

Aarhus, d. 3. december 2025